

СЕКЦІЯ XX. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА, СПОРТ ТА ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ

ОГЛЯД ОСНОВНИХ ЧИННИКІВ РОЗВИТКУ ОСТЕОАРТРИТУ

Мацейко Ірина Іванівна

ORCID ID: 0000-0002-2656-6200

доцент

кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації
*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського, Україна*

Бойко Марина Олексіївна

ORCID ID: 0000-0003-0539-2966

асистент

кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації
*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського, Україна*

Верміяш Андрій Олександрович

магістрант факультету фізичного виховання і спорту
*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського, Україна*

Визначення факторів ризику розвитку і прогресування дегенеративно-дистрофічних змін опорно-рухового апарату є ключовими факторами первинної та вторинної профілактики таких змін [1, 2, 3].

Фахівцями міжнародного товариства з вивчення остеоартриту (OARSI) суттєва увага приділяється ретельному вивченню факторів ризику прогресування остеоартриту, оскільки саме цілеспрямований вплив на модифіковані фактори ризику є основою реабілітаційних заходів [4, 5].

Водночас, незважаючи на масштабні дослідження, серед науковців досі не існує спільної думки щодо наступних факторів ризику: ожиріння, неповноцінного харчування, гормональних особливостей у жінок [5].

Недостатнє урахування гетерогенності факторів, здебільшого симптоматична спрямованість застосування засобів фізичної реабілітації замість патогенетичної, не дає бажаного ефекту і є основними причинами низької її ефективності.

За класичними відомостями основним місцем розвитку патологічних змін при остеоартриті є гіаліновий хрящ, в якому відбувається зниження метаболічної активності хондроцитів, а також зменшення їх кількості, тобто переважання руйнування хряща над його репарацією [4].

Проблема остеоартриту все частіше розглядається з позиції системної організації опорно-рухового апарату та стану скелетно-м'язового гомеостазу, при цьому

обов'язково враховується роль нервової, гормональної, імунної та інших функціональних систем у розвитку специфічних реакцій окремих структурних елементів суглоба та оточуючих його м'яких тканин [4, 6].

Патологічні зміни в кульшових суглобах, супроводжуються не лише локальними функціональними розладами, але також порушеннями симетрії і біомеханіки загального кінематичного ланцюга опорно-рухового апарату. Для підтримування біомеханічних та фізіологічних властивостей суглоба необхідно в хрящовій тканині певне співвідношення колагену, протеогліканів, неколагенових глікопротеїдів та води. Таким чином повинна зберігатися динамічна рівновага асимілятивних та дисимілятивних процесів [6, 7]. Сульфатовані глікозаміноглікани є визначальними структурними елементами хрящової тканини, які визначають їх біомеханічні та фізіологічні властивості [7]. Разом з тим не існує ефективних шляхів впливу у цьому напрямку фізичної реабілітації.

Останніми дослідженнями фахівців фізичної реабілітації встановлено, що саме системна запальна відповідь організму досить суттєво впливає на прогресування дегенеративних змін у тканинах суглобового хряща, і даний вплив здійснюється через зміну цитокінів – основних маркерів системної запальної реакції [4].

Чимало науковців [3, 4] вважають, що чинниками, які сприяють прогресуванню патологічного процесу при остеоартриті, є порушення в системі імунітету, а основною його тригерною точкою вважається експресія прозапальних цитокінів.

Висновки. Отже, сучасні дослідження дозволили набагато краще зрозуміти патологічний процес, модулюючи чинники, які мають потенційну значимість для фізичної реабілітації хворих з остеоартритом.

Список використаних джерел:

1. Lim J. Y., Tchai E., Jang S.-N. (2010) Effectiveness of aquatic exercise for obese patients with knee osteoarthritis: a randomized controlled trial. *Physical Medicine & Rehabilitation*, Vol.2, №8, P. 723-731.
2. Головкіна В. В., Сальникова С. В., Бойко М. О. (2022) Засоби фізичної терапії у дітей з порушеннями постави. *Особливості викладання дисципліни Фізичне виховання в сучасних умовах : матеріали круглого столу [Електронний ресурс]*. Вінниця, 20.01.2022. В.1. с. 8.
3. Фурман Ю.М. (2017) Фактори ризику як складова фізичної реабілітації при остеоартрозах. *Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. випуск 26. С. 98-105.
4. Афанасьєв С. М. (2018) Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації осіб з функціональними порушеннями і дегенеративно-дистрофічними захворюваннями опорно-рухового апарату: (докт. дис.), Київ. 505 с.
5. de Klerk B. M., Schiphof D., Groeneveld F. P., Koes B. W. (2009) No clear association between female hormonal aspects and osteoarthritis of the hand, hip and knee: a systematic review. *Rheumatology (Oxford)*, Vol. 48(9), P. 1160-1165.
6. Корпан М. І., Чекман І. С., Магомедов О. М., Бруско А. Т., Бур'янов О. А., Свінціцький А. С., Кутова Т. В., Загородний М. І., Омельченко Т. М., Фіалка-Мозер В. (2011) Хондроцити. Структура, функція, зміни при остеоартрозі, вплив лікарських засобів. *Лімоніс травматології та ортопедії*, № 1-2 (21-22), С. 207-216.
7. Kurz B.L.L. (2005) Pathomechanisms of cartilage destruction by mechanical injury. *Ann. Anat.*, Vol. 187. № 5-6, P. 473-485.